

Reprint
wydany przez
Wydawnictwo
»Wiedza Powszechna«
Warszawa
1991

ISBN 83-214-0883-4

ZYGMUNT GLOGER

GEOGRAFIA HISTORYCZNA ZIEM DAWNEJ POLSKI

W tekście 63 autentycznych rycin

WYDANIE II POPRAWIONE.

W KRAKOWIE
SPÓŁKA WYDAWNICZA POLSKA
1903.

na Piasku przed cudownym obrazem Najświętszej Maryi Panny, ślubował znowu fundację Kapucynów w Krakowie, a królowa fundację Sakramentek w Warszawie. Fundacja krakowska nastąpiła już po śmierci Sobieskiego z ofiar prywatnych. Później poszły inne w Lublinie, Lubartowie, Łomży, Zakroczymiu i t. d. Gdy w roku 1754 było już w Polsce 9 klasztorów i 9 rezydencji, Benedykt XIV wyniósł kustodyę polską do godności prowicyi, która jednak do roku 1761 pozostawała pod nadzorem zarządu prowicyi czeskiej. Po pierwszym rozbiórce kraju klasztory galicyjskie złączone zostały w oddzielną kustodyę. W roku 1853 prowincya polska składała się jeszcze z 7 klasztorów w Kongresówce, 4 w cesarstwie i 6 w kustodyi galicyjskiej.

Trynitarze. Gdy Saraceni stali się postrachem ludów chrześcijańskich, powstał w wieku XII zakon, który miał na celu ratowanie jeńców i wydostawanie ich z rąk fanatycznych barbarzyńców. Zakon ten powitany był z zapalem, bo do przedsięwzięcia podobnego potrzeba było bohaterskiej odwagi i wielkiego poświęcenia. Papież Innocenty III zatwierdził uroczyscie zakon Trynitarzy. Do Polski przybyli Trynitarze bardzo późno. Jeden z pierwszych ich klasztorów fundowany był w Warszawie na Solcu roku 1693 z kościołem, zamienionym w roku 1865 na parafialny. Mieli także klasztory we Lwowie, Wilnie (Trynopol nad Wilią), w Kamieńcu podolskim i Łucku. Ksiądz Adam, Trynitarz, wydał ciekawą książkę: Zebranie wszystkich redempcyj, które prowincya Polska zakonu Najśw. Trójcy od wykupienia niewolników w krajach świeckich i tatarskich od r. 1688 do 1783 czyniła. Pokazuje się z tego, że działalność Trynitarzy polskich rozpoczęła się w r. 1688. W ogóle przez lat 437, t. j. do r. 1695 wszyscy z Europy Trynitarze wykupili niewolników na Wschodzie 30.732.

K O N I E C.

SPIS RYCIN.

	Strona
1. Pieczęć Przemysława II (r. 1290)	83
2. Pomnik Mieczysława i Bolesława Chrobrego	85
3. Herb miasta Poznania (r. 1300)	87
4. Widok teraźniejszego Gniezna z katedrą	88
5. Herb Księstwa Kaliskiego (r. 140?)	91
6. Poznań od północy (r. 1618)	93
7. Ratusz w Poznaniu	95
8. Kościół katedralny w Poznaniu	97
9. Herb miasta Gniezna (r. 130?)	99
10. Pieczęć Leszka Czarnego	101
11. Kruszwicki zamek (r. 1655)	103
12. Bitwa pod Płowcami (r. 1331)	104
13. Rycerz krzyżacki	107
14. Pieczęć Władysława Łokietka (r. 1315)	109
15. „ Konrada Mazowieckiego (r. 1238)	111
16. „ Księstwa „ (r. 1376)	119
17. Plac Bernardyński w Warszawie (r. 1771)	120
18. Zamek królewski w Warszawie	133
19. Widok Warszawy (z końca XVIII wieku)	135
20. Sala klasztorna w Oliwie (r. 1660)	136
21—23. Herby Warszawy (z lat: 1459, 1614 i 1798)	139
24. Ratusz w Toruniu	145
25. Kościół Najświętszej Maryi Panny w Toruniu	149
26. Zamek krzyżacki w Malborgu	157
17. „ „ Sala mistrza	158
28. „ „ Korytarz klasztorny	159
29. Widok Wawelu (z końca XVI wieku)	173
30. Brama Floryańska w Krakowie (z wieku XVI)	175

	Strona
31. Kaplica św. Stanisława na Wawelu	177
32. Widok Krakowa (z XVII wieku)	179
33. Klasztor św. Kunegundy w Starym Sączu	181
34. Dawny widok Jasnej Góry Częstochowskiej	183
35. Pomnik Kazimierza Wielkiego na Wawelu (wiek XV)	184
36. " Władysława Łokietka " " " " "	189
37. Zamek Czartoryskich w Puławach	199
38. Zygmunt August w 50 roku życia (wiek XVI)	205
39. Stefan Czarniecki (wiek XVII)	207
40. Ratusz we Lwowie (z końca XVI wieku)	213
41. Widok Lwowa (z r. 1617)	216
42. Hetman Jan Zamoyski (wiek XVI)	221
43. Herb ziemi Belskiej	225
44. Tadeusz Czacki	233
45. Kościół w Lubarzu na Wołyniu	235
46. Widok Kamieńca Podolskiego (wiek XIX)	243
47. Kazimierz Pułaski (r. 1779)	245
48. Zbroja rycerstwa polskiego z XVII wieku	248
49. Bohdan Chmielnicki (r. 1651)	251
50. Murza tatarski (wiek XVI)	253
51. Kozak z Zaporozża	257
52. Rycerz polski z wieku XVII	264
53. Kaplica Ostrobramska w Wilnie	277
54. Najświętsza Maryja Panna w kaplicy Ostrobramskiej	279
55. Św. Kazimierz w kaplicy w Wilnie	280
56. Władysław Warneńczyk (r. 1666)	283
57. Stefan Batory r. 1639	287
58. Barbara Radziwiłłówna	291
59. Widok Smoleńska (r. 1611)	296
60. Zygmunt III Waza (r. 1611)	297
61. Litwin z czasów Gedymina	303
62. Ruiny Felina w Inflantach (wiek XVII)	312
63. Tum w Rydze	319

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ I.

	Strona
Słowiańszczyzna przedchrześcijańska	7
Lechia	9
Sąsiedzi Lechitów	12
Plemiona lechickie i ich ziemie	19
Polanie	19
Ślężanie	20
Pomorzanie i Kaszubowie	21
Kujawianie	21
Łęczycanie i Sieradzanie	22
Mazowszanie	22
Lachowie	23
Granice państwa Polskiego w wieku X.	25
" " " " " XI.	30
" " " " " XII.	33
" " " " " XIII.	37
" " " " " XIV.	42
" " " " " XV.	51
" " " " " XVI.	57
" " " " " XVII.	62
" " " " " XVIII.	66
" " " " " XIX.	75
porozbiorowe	

CZĘŚĆ II.

Prowincja Wielkopolska	81
Województwo Poznańskie z ziemią Wschowską	87
" Kaliskie i Gnieźnieńskie	94

	Strona
Województwo Sieradzkie z ziemią Wieluńską . . .	98
" Łęczyckie	102
" Brzesko-kujawskie	109
" Inowrocławskie z ziemią Dobrzyńską	113
Mazowsze	118
Województwo Rawskie	125
" Płockie	128
" Mazowieckie	131
Ziemia Czerska	140
" Warszawska	140
" Wiska	141
" Wyszogrodzka	141
" Zakroczyńska	141
" Ciechanowska	142
" Łomżyńska	142
" Rożańska	142
" Liwska	142
" Nurska	142
Prusy polskie czyli królewskie	144
Województwo Chełmińskie	150
" Malborskie	155
Warmia	161
Województwo Pomorskie	164
Prowincya Małopolska	170
Województwo Krakowskie	172
" Sandomierskie	186
" Lubelskie z ziemią Łukowską	194
" Podlaskie	201
Ziemia Bielska	208
" Drohicka	210
" Mielnicka	211
Województwo Ruskie	211
Ziemia Lwowska	215
" Przemyska	215
" Sanocka	218
" Halicka	218
" Chełmska	220
Województwo Bełskie	224
" Wołyńskie	227
" Podolskie	238
" Kijowskie	246

	Strona
Województwo Braclawskie	259
" Czernihowskie	267
Prowincya Wielkiego Księstwa Litewskiego	271
Województwo Wileńskie	274
" Trockie	285
Księstwo Żmudzkie	288
Województwo Smoleńskie	295
" Połockie	298
" Nowogródzkie	300
" Witebskie	304
" Brzesko-litewskie	307
" Mściławskie	315
" Mińskie	316
Inflanty	318
Kurlandya i Semigalia	324

C Z E Ś Ć III.

Diecezye i biskupstwa za Piastów	327
Biskupstwo Chełmińskie	333
" Chełmskie, łacińskie	334
" Chełmskie, ruskie	334
Arcybiskupstwo Gnieźnieńskie	335
Biskupstwo Kamienieckie, łacińskie	336
" Kamieńskie, łacińskie	336
" Kołobrzeskie	336
" Krakowskie	337
" Kujawskie	337
" Lubuskie	338
" Łuckie	339
" Łukowskie	339
" Miśńskie	339
" Płockie	340
" Pomorskie	340
" Poznańskie	340
" Przemyskie	341
" Turowskie	341
" Włodzimierskie	342
" Wrocławskie	342
Główniejsze zakony i klasztory w okresie Piastów	343
Benedyktyni	343
Kanonicy regularni laterańscy	344

	Strona
Cystersi	344
Miechowici, Templariusze	346
Dominikanie	347
Franciszkanie	348
Paulini	350
Diecezye i biskupstwa za Jagiellonów i królów elek- cyjnych	351
Biskupstwo Białoruskie	352
" Chełmińskie	352
" Chełmskie, łacińskie	353
" Chełmskie, ruskie	353
Arcybiskupstwo Gnieźnieńskie	354
Biskupstwo Inflanckie	355
" Kamienieckie	356
" Kamieńskie	356
" Kijowskie	357
Metropolia Kijowska	358
Biskupstwo Krakowskie	358
" Kujawskie	359
" Lubelskie	360
" Lwowskie, ruskie	360
Arcybiskupstwo Lwowskie, łacińskie	360
" " ruskie	361
" " ormiańskie	362
Biskupstwo Łuckie, łacińskie	362
" " ruskie	363
" Mohilewskie, dysunickie	363
" Pińskie, ruskie	364
" Płockie	364
" Poznańskie	364
" Przemyskie, łacińskie	365
" Przemyskie, ruskie	365
" Smoleńskie, łacińskie	366
" Warmińskie	366
" Wendeńskie, łacińskie	367
" Wileńskie	368
" Żmudzkie	369
Głównejsze zakony i klasztory za Jagiellonów i kró- łów obieralnych	370
Benedyktyni	370
Cystersi	371
Augustianie	371

	Strona
Dominikanie	372
Franciszkanie	374
Bernardyni	374
Jezuici	376
Pijarzy	377
Bazylianie	377
Kapucyni	379
Trynitarze	380